

Regeringens proposition 1994/95:158

Prop.
1994/95:158

Ny myndighetsorganisation inom
arbetslivsområdet m.m.

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 februari 1995

Ingvar Carlsson

Anders Sundström
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs förslag till en ny organisation för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet, som framför allt syftar till en bättre samordning och en klar uppdelning mellan utförande verksamhet och medelsbeviljning. Förslagen innebär att de verksamhetsutförande delarna i Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden samorganiseras i en ny Forsknings- och Uvecklingsmyndighet samt att Arbetsmiljöfondens medelsbeviljande funktion överförs till ett Råd för Forskning och Utveckling inom arbetslivsområdet. Den nya organisationen föreslås träda i kraft den 1 juli 1995.

Dessutom lämnas förslag om anslagsmedel till Arbetarskyddsverket för budgetåret 1995/96.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter	4
2.2	Förslag till lag om tillfällig avvikelse från lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift	5
3	Ärendet och dess beredning	6
4	En samordnad arbetslivspolitik	6
5	Kunskapsbildning och kompetensfrågor i arbetslivet	8
6	Arbetslivsfonden	9
7	Nuvarande FoU-myndigheter inom arbetslivsområdet	10
8	Förslag till ny myndighetsorganisation inom arbetslivsom- rådet	12
9	Institutet för FoU	14
10	Rådet för FoU	18
11	Vissa övergångsfrågor	19
12	Finansiering	20
13	Anslagsfrågor för budgetåret 1995/96	21
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 februari 1995	30

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter (avsnitt 2.1),
2. antar regeringens förslag till lag om tillfällig avvikelse från lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift (avsnitt 2.2),
3. godkänner vad regeringen i övrigt anför om Arbetslivsfonden (avsnitt 6),
4. godkänner vad regeringen föreslår om inrättande av två nya myndigheter inom arbetslivsområdet (avsnitt 8),
5. godkänner vad regeringen anför om fördelning av medel som löper över en längre period (avsnitt 10),
6. godkänner vad regeringen föreslår om att Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden skall läggas ned (avsnitt 11),
7. godkänner vad regeringen föreslår om finansiering av de två nya myndigheterna (avsnitt 12),
8. godkänner vad regeringen anför om överföringen av medel från fonden för arbetsmiljöförbättringar (avsnitt 13),
9. godkänner inriktningen av de besparingsåtgärder som avser Arbetskyddsverket för budgetåren 1997 och 1998 som regeringen förordar (avsnitt 13),
10. till *Arbetskyddsverket* för budgetåret 1995/96 under tionde huvudtiteln anvisar ett ramanslag på 558 096 000 kr (avsnitt 13),
11. godkänner inriktningen av de besparingsåtgärder som avser de båda nya myndigheterna för budgetåren 1997 och 1998 som regeringen förordar (avsnitt 13),
12. till *Myndigheter inom arbetslivsområdet* för budgetåret 1995/96 under tionde huvudtiteln anvisar ett nytt ramanslag på 1 214 483 000 kr (avsnitt 13),
13. godkänner vad regeringen anför om att anslagssparande eller anslagskredit budgetåret 1994/95 från ramanslagen Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning överförs till anslaget Myndigheter inom Arbetslivsområdet (avsnitt 13).

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 8 § lagen (1981:691) om socialavgifter¹ skall ha följande lydelse.

4 kap.
8 §²

Nuvarande lydelse

Av influtna arbetarskyddsavgifter enligt 2 kap. 1 § förs 53,5 procent till staten för finansiering av Arbetarskyddsverkets, Arbetsmiljöinstitutets och Arbetslivscentrums verksamhet.

Återstoden av arbetarskyddsavgifterna förs till Arbetsmiljöfonden.

Föreslagen lydelse

Arbetarskyddsavgifter enligt 2 kap. 1 § förs till staten för finansiering av Arbetarskyddsverkets och övriga arbetslivsmyndigheters verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995.

¹ Lagen omtryckt 1989:633.

² Senaste lydelse 1994:198.

2.2 Förslag till lag om tillfällig avvikelse från lagen
(1989:484) om arbetsmiljöavgift

Prop. 1994/95:158

Härigenom föreskrivs följande.

Med avvikelse från 2 § lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift bemyndigas regeringen att för budgetåret 1995/96 disponera 600 miljoner kronor från arbetslivsfonden till sysselsättningsskapande åtgärder.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1995 och gäller till utgången av december 1996.

Genom beslut den 20 oktober 1994 bemyndigade regeringen en särskild utredare att göra en översyn av strukturer och resurser inom arbetslivsområdet. Utredaren lämnade sitt förslag till regeringen den 20 december 1994. Förslaget innebär att de verksamhetsutförande delarna i myndigheterna Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning samt Arbetsmiljöfonden sammanförs i en myndighet. Vidare föreslås att Arbetsmiljöfondens nuvarande medelsbeviljande uppgifter överförs till ett forsknings- och ett utvecklingsråd inom den nya myndigheten.

I avsikt att närmare analysera förslaget bemyndigade regeringen den 22 december 1994 chefen för Arbetsmarknadsdepartementet att tillkalla en arbetsgrupp med uppgift att närmare föreslå hur en konsoliderad myndighet inom arbetslivsområdet skulle kunna skapas.

Denna arbetsgrupp med chefen för Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning och cheferna för Arbetsmiljöfonden och Arbets- skyddsstyrelsen samt representanter för Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmarknadsdepartementet har analyserat förutsättningarna för att konsolidera ifrågavarande myndigheter till en sammanhållen organisation för att samordna och utveckla arbetslivspolitiken. Arbetsgruppen redovisade den 6 februari 1995 sin rapport.

Arbetsgruppen har koncentrerat sin analys till organisatoriska frågor och föreslagit att FoU-myndigheterna inom arbetslivsområdet delas upp i två: en som är verksamhetsutförande och en som är medelsbeviljande. Detta menar arbetsgruppen skapar bättre förutsättningar för en effektiv och tydlig organisationsstruktur inom arbetslivsområdet. Arbetsgruppen har hållit arbetsmarknadens parter underrättade om arbetet.

4 En samordnad arbetslivspolitik

Arbetslivspolitiken rör förhållandet på arbetsplatsen ur främst två aspekter: arbetets villkor såsom framför allt arbetsmiljö, arbetsorganisation, arbetstider och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, dvs. arbetsrätten. Inom arbetsrätten behandlas framför allt frågor om arbetstagarinflytande, förhandlingsregler m.m. och frågor om anställnings- skydd. Begreppet arbetsmiljö innefattar inte bara frågor om säkerhet och skydd mot fysiska och psykosociala risker, utan även möjligheten till inflytande, delaktighet och utveckling.

Arbetslivspolitikens grundläggande uppgift är att förebygga arbets- skador och ohälsa och härigenom förhindra utslagning samt hjälpa män- niskor som drabbats av ohälsa tillbaka till arbetslivet. Syftet med arbets- livspolitiken är också att arbetslivet ska förändras så att människors arbetsuppgifter blir mer stimulerande och utvecklande. Arbetslivspoliti-

ken ska vidare medverka till att ansvar och befogenheter sprids i organisationen så att fler får lösa sina arbetsuppgifter i samverkan med andra. Kunskap och kompetens får en allt större betydelse i dagens arbetsliv. En annan viktig uppgift är att föra erfarenheter och kunskaper vidare så att positiva förändringar som skett i arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet förmedlas och används.

En god arbetsmiljö och ett bra arbetsliv i övrigt hänger intimt samman med möjligheterna att öka produktiviteten och stärka konkurrenskraften. Goda arbetslivsbetingelser är med andra ord en förutsättning och ett medel för produktivitet, effektivitet och kvalitet i verksamheten. Likaså minskar det samhällets kostnader för ohälsa och utslagning. Det omvända förhållandet, dvs att hög produktivitet medför goda arbetsförhållanden, gäller långt ifrån alltid. Det är därför viktigt att slå fast, att arbetet med att öka tillväxten och skapa nya jobb alltid måste gå hand i hand med ett aktivt arbetsmiljöarbete och fortsatt förnyelse av arbetslivet.

En viktig uppgift inom arbetslivspolitikerna är att föra erfarenheter och kunskaper från bl.a. Arbetslivsfondens verksamhet vidare och att vidmakthålla de positiva förändringar i arbetslivet som bl.a. denna verksamhet har bidragit till.

Utveckling av arbetslivet förutsätter samverkan mellan arbetsgivare och anställda. I takt med att arbetslivet förändras växer nya samarbetsrelationer fram. Detta får betydelse för utvecklingen av de arbetsrättsliga reglerna, som måste bygga på dels de anställdas behov av trygghet och rättssäkerhet, dels verksamheternas behov av flexibilitet. Hänsyn behöver också tas till den ökande internationalisering som sker.

Det är en viktig uppgift att inom ramen för arbetslivspolitikerna understödja goda relationer mellan arbetsgivare och de anställda. En viktig del i förnyelsen av arbetslivet är därför att modernisera arbetsrätten. Regeringen kommer inom kort att tillkalla en kommission för att söka lösningar på de problem som arbetsmarknadens parter anser föreligger på arbetsrättens område. Syftet är att under medverkan från parterna finna former som medför att arbetsmarknadens parter själva i så stor utsträckning som möjligt genom kollektivavtal kan ge de arbetsrättsliga reglerna en sådan utformning att de fungerar väl i praktiken och blir så enkla och effektiva som möjligt.

Inom arbetstidsområdet har regeringen genom beslut den 26 januari 1995 tillsatt en parlamentarisk kommitté (dir. 1995:6) Effekter av olika arbetstidsförändringar m.m. som har till uppgift att dels behandla de långsiktiga konsekvenserna av alternativa arbetstidsförkortningar, dels undersöka på vilket sätt flexibla arbetstidsregler kan införas i svensk lagstiftning samt dels utreda konsekvenserna av EU:s arbetstidsdirektiv för det svenska regelsystemet på arbetstidsområdet. Kommitténs arbete skall vara avslutat före utgången av år 1995.

De arbetslivspolitiska frågorna bör emellertid också ses i ett större tillväxtpolitiskt sammanhang och då i samverkan med andra politikom-

råden. Särskilt gäller detta insatser och resurser lokalt och regionalt, nära arbetsplatserna. Som ett led i detta arbete avser regeringen senare återkomma till riksdagen med förslag om hur dessa frågor och framför allt kompetensfrågorna i arbetslivet bör lösas. I det sammanhanget avser regeringen också återkomma till de förslag som utredningen (Dir 1993:15) om kunskapsspridning m.m. inom arbetslivsområdet (SOU 1994:48) presenterat.

Regeringen kommer i det följande att som ett första steg föreslå en ny myndighetsorganisation inom arbetslivsområdet. Arbetslivsfondens verksamhet kommer också att i korthet beröras i det följande men regeringen avser att sedan de pågående utvärderingarna av fondens verksamhet slutförts återkomma till riksdagen med en redovisning härom. Det fortsatta arbetet med kunskapsbildning i arbetslivet kommer också att redovisas i följande. Slutligen behandlas anslag för budgetåret 1995/96 för Arbetarskyddsverket och de två nya myndigheterna inom arbetslivsområdet.

5 Kunskapsbildning och kompetensfrågor i arbetslivet

På regional nivå har flera aktörer med stor kompetens och fungerande nätverk för arbetslivs- och verksamhetsutveckling vuxit fram. I exempelvis Västerbottens län finns A-forum Norr, som är ett regionalt kontakt- och kunskapscentrum för förändrings- och utvecklingsarbete på arbetsplatserna. I Skaraborgs län pågår ett arbete med att bygga upp en liknande verksamhet.

Det är viktigt att de särskilda förutsättningar som finns inom varje region tas till vara och inte söka forma ett enhetligt system för vare sig lokal eller regional kunskapsförmedling. I stället bör lokala och regionala initiativ tas till att utveckla olika former av kunskapsbildning i företagen. Däremot kan det finnas anledning att inom arbetslivsområdet på olika sätt stimulera denna utveckling. En uppgift för de i det följande föreslagna nya myndigheterna inom arbetslivsområdet, bör vara att på olika sätt utveckla och stödja lokal och regional kunskapsförmedling inom arbetslivsområdet, varvid en mångfald i ansatser bör eftersträvas.

De vittförgrenade nätverk som byggts upp av Arbetslivsfonden och Arbetsmiljöfonden bör tas tillvara. Samordning bör vidare ske med andra myndigheter och organisationer som har till uppgift att stimulera utveckling av framför allt små företag. Exempel på aktörer inom detta område är förutom högskolor och de regionala utvecklingsbolagen även myndigheter som länsarbetsnämnder och länsstyrelser. I sammanhanget bör uppmärksammas att regeringen i sitt budgetförslag under närings-

departementet föreslagit att 100 milj. kr. avsätts för att stärka kunskapsförsörjningen till små och medelstora företag.

Till detta kan läggas att genom Sveriges medlemskap i EU kommer medel att kunna användas för projekt inom ramen för bl.a. mål 4 i Europeiska socialfonden. Mål 4 syftar till att genom kompetensutveckling av anställda, främst i små och medelstora företag, underlätta omställningar vid strukturförändringar och förändring av produktionssystem. Åtgärderna skall vara förebyggande och bör bl.a. inriktas på att främja utvecklingen av företags och individers förmåga att efterfråga och använda ny kompetens och främja stödjande strukturer bl.a. i form av nätverk. Programmet avser tidsperioden 1995–1999 och en särskild utredare (dir. 1994:139) har genom beslut den 22 december 1994 fått i uppdrag att till den 15 mars 1995 utarbeta ett program för användningen av dessa medel.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under våren med förslag till inriktning av projekten samt den anslagstekniska lösningen för Sveriges medfinansiering. Även de förslag som regeringen presenterar i det följande kan behöva kompletteras eller förändras med hänsyn till de förslag som utredaren för Mål 4 kommer att lägga fram. Som nämnts i det föregående avser regeringen senare också återkomma till riksdagen med förslag hur framför allt kompetensfrågorna i arbetslivet kan lösas i samverkan mellan flera politikområden.

6 Arbetslivsfonden

Regeringens förslag: 600 miljoner kronor från arbetslivsfonden förs över till statsbudgetens inkomsttitel som delfinansiering av vissa arbetsmarknadspolitiska satsningar.

Arbetslivsfondens verksamhet upphör den 1 juli 1995 (prop. 1992/93:100 bil. 11, bet. AU12, rskr 203). Enligt uppgift från Arbetslivsfonden beräknas minst 600 miljoner kronor återstå av fondens medel vid utgången av juni 1995. Som delfinansiering av de arbetsmarknadspolitiska satsningarna som föreslagits i höstens ekonomisk-politiska proposition föreslår regeringen att 600 miljoner kronor från arbetslivsfonden förs över till statsbudgetens inkomsttitel (2811) Övriga inkomster av statens verksamhet. För att möjliggöra en sådan överföring föreslår regeringen en särskild tidsbegränsad lag om avvikelse från 2 § lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift. I enlighet härmed har inom Arbetsmarknadsdepartementet upprättats förslag till lag om tillfällig avvikelse från lagen (1989:484) om arbetsmiljöavgift. Det bör ankomma på rege-

ringen att med stöd av lagen besluta om överföringen av medlen under budgetåret 1995/96. Prop. 1994/95:158

Sedan den Centrala arbetslivsfonden kommit in till regeringen med sin slutredovisning och de olika utvärderingar om fondens verksamhet slutförts avser regeringen återkomma till riksdagen med en närmare redovisning av de resultat och effekter som den Centrala och de Regionala arbetslivsfondernas insatser har givit upphov till. Regeringen avser vidare att senare ge Kammarkollegiet i uppdrag att efter samråd med det nya FoU-institutet på arbetslivsområdet som regeringen kommer att föreslå i det följande ansvara för den ekonomiska redovisning som av praktiska och administrativa skäl kvarstår efter den 30 juni 1995.

7 Nuvarande FoU-myndigheter inom arbetslivsområdet

Ett viktigt område inom arbetslivspolitikerna är de FoU-verksamheter som bedrivs inom sektorn. Dessa är av stor betydelse inte bara för den enskildes arbetsförhållanden utan även för näringslivet i stort.

En stor del av statens resurser inom arbetslivsområdet används till FoU-verksamhet vid särskilda institut och vid universitet och högskolor. I dag finns tre myndigheter inom området: Arbetsmiljöinstitutet (AI), Institutet för arbetslivsforskning (ALFI) och Arbetsmiljöfonden (AMFO).

Arbetsmiljöinstitutet

Arbetsmiljöinstitutet inrättades som ett självständigt forskningsorgan genom att forskningsavdelningen vid Arbetarskyddsstyrelsen bröts ur styrelsen år 1987. Forskningsavdelningen hade i sin tur sitt ursprung i det arbetsmedicinska institutet som fördes till Arbetarskyddsstyrelsen år 1972.

Institutets uppgifter är enligt förordningen (1988:732) med instruktion för Arbetsmiljöinstitutet att bedriva och främja forskning, utbildning och dokumentation samt sprida information i syfte att förbättra arbetsmiljön. Vid institutet arbetar ca 380 personer varav ca 310 i Solna och ca 70 i Umeå.

Forskning bedrivs inom ämnesområdena fysiologi, kemi, medicin, psykologi, teknik och toxikologi. Vid institutet bedrivs både tillämpad forskning och riktad grundforskning. Verksamheten bedrivs i samarbete med högskolor, företagshälsovård och yrkesmedicinska kliniker, både inom och utom Norden.

Institutet arbetar tvärvetenskapligt inom vissa prioriterade områden. Under budgetåret 1992/93 prioriteras följande tvärvetenskapliga områden: belastningsskador, lungsjukdomar, cancer och genetiska skador, hudsjukdomar, olycksfall, datorm som hjälpmedel samt elektromagnetiska fält. Vidare arbetar institutet inom fyra s.k. programområden: god arbetsmiljö för ungdomar, god arbetsmiljö för äldre, god arbetsmiljö i vården samt yrkesförarnas arbetsmiljö.

Institutet svarar också för utbildningen av personal inom företagshälsovården och andra målgrupper. Vid institutet finns ett nationellt ansvars- och expertbibliotek för arbetsmiljöområdet. Institutet har också ett omfattande internationellt samarbete.

Institutet för arbetslivsforskning

Institutet för arbetslivsforskning, tidigare benämnt Arbetslivscentrum, tillkom år 1976 för att bedriva och främja tvärvetenskapligt forsknings- och utvecklingsarbete inom arbetslivsområdet. Efter beslut i riksdagen våren 1991 har institutet genomgått en omfattande omstrukturering. Institutet är numera ett renodlat forskningsinstitut. Institutets uppgift är enligt förordningen (1988:1138) med instruktion för Institutet för arbetslivsforskning att bedriva arbetsmarknads- och arbetslivsforskning som rör relationerna på arbetsmarknaden och i arbetslivet samt produktivitet- och inflytandefrågor och arbetsorganisation.

Vid institutet arbetar ca 60 personer, varav 35 är fasta anställningar.

Institutet har en mångvetenskaplig och interdisciplinär forskningsmiljö och bedriver framför allt problemorienterad forskning. För närvarande koncentreras forskningsinsatserna till fyra program: internationalisering och europapolitik samt kompetens, produktivitet och arbetsplatsutveckling, arbetsmarknadspolitik och partsintressenas omvandling samt kvinnoforskning. Institutet samarbetar med högskolor och universitet, bedriver doktorandutbildning och samarbetar med ett stort antal utländska forskare.

Arbetsmiljöfonden

Arbetsmiljöfonden är i dag landets största finansiär av forsknings- och utvecklingsarbete inom arbetslivsområdet. Fondens intäkter från arbetarskyddsavgiften uppgår f.n. till ca 550 milj.kr.

Arbetsmiljöfondens uppgifter är enligt förordningen (1991:1158) med instruktion för Arbetsmiljöfonden att initiera och stödja sådan forskning och utveckling samt utbildning, information och kunskapsförmedling som kan motverka uppkomsten av arbetsskador eller i övrigt bidra till en förbättrad arbetsmiljö samt om arbetslivsfrågor i övrigt.

En stor del av fondens FoU-stöd går till universitet och högskolor. Stödet sker i ökad utsträckning i form av samlade och långsiktiga satsningar inom prioriterade områden. Utöver enskilda projekt finansierar fonden ramprogram och tidsbegränsade anställningar som forskare. Därigenom stimuleras en långsiktig kunskapsuppbyggnad inom högskolan.

Fondens satsning på samhällsvetenskaplig forskning har efter hand ökat men fortfarande dominerar den medicinska, naturvetenskapliga och tekniska forskningen. Inom de samhällsvetenskapliga och medicinska områdena är fonden en av de största offentliga finansiärerna.

Utöver stöd till arbetslivsforskningen ger fonden stöd till utveckling av produkter, system och tjänster samt till försöksverksamhet på arbetsplatser. Det senare sker inom ramen för samlade utvecklingsprogram med givna teman. Fonden ger också ett omfattande stöd till kunskapsförmedling och utveckling av nya former för denna. Stor vikt läggs vid att skapa nätverk mellan olika aktörer och främja kontakter mellan forskare och arbetslivet liksom också vid att främja det internationella utbytet inom området.

Fonden ger även omfattande bidrag till utbildning och information riktade till olika målgrupper, bl.a. till skyddsombud, arbetsledande personal m.fl. Dessutom ger fonden bidrag till verksamheten med regionala skyddsombud.

8 Förslag till ny myndighetsorganisation inom arbetslivsområdet

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att en ny FoU-myndighet samt ett medelsbeviljande råd för forskning och utveckling bildas inom arbetslivsområdet. Myndigheterna inrättas den 1 juli 1995.

Skälen för regeringens förslag: En av landets viktigaste politiska frågor är sysselsättningen. Den omfattande arbetslösheten riskerar inte bara att skapa allvarliga marginaliseringsproblem och en uppdelning av arbetsmarknaden utan den försvårar också arbetslivspolitikens mål att skapa hälsosamma arbetsmiljöer och utvecklande arbeten.

Arbetslöshetens många negativa effekter ställer såväl arbetsmarknads- som arbetslivspolitikerna inför nya utmaningar och problem. Dessutom utvecklas arbetslivet och arbetsmarknadens förhållanden i en allt snabbare takt: ny teknik och flexibla produktionssystem skapar nya hälsoproblem och nya krav på kompetensutveckling. Löne- och anställningsvillkoren har förändrats för många yrkesgrupper, arbetsmarknadens och

arbetslivets institutionella förhållanden och samarbetsformerna mellan parterna har förändrats. Till den snabba utvecklingstakten kommer också att förändringsmönstret är komplext och svårtolkat. Olika delområden såsom arbetsmarknads- och sysselsättningsförhållanden påverkar och påverkas av arbetslivspolitikens utformning inom områdena arbetsmiljö, arbetsrätt och arbetsorganisation.

Med utvecklingen följer att den arbetslivsforskning som utförs inom området, måste organiseras och bedrivs på ett sådant sätt att den kan bidra till kunskapsutveckling kring komplexa och sammansatta utvecklingsmönster. Detta förutsätter inte bara bättre överblick, nya prioriteringsmöjligheter inom forskningsfältet som helhet och bättre integration, utan också att den forskning som bedrivs formas och utvecklas i takt och samklang med de utvecklingsmönster och problem som präglar arbetsliv och arbetsmarknad.

För den sektorforskning som bedrivs vid Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning är en sådan praktisknära och relevansorienterad forskningsinriktning särskilt viktig. Genom en samorganisation och samverkan mellan olika verksamhetsgrenar som forskning, utbildning, kompetensutveckling, kunskapsförmedling och praktisk arbetslivsutveckling stärks möjligheterna att upprätthålla en sådan forskningsprofil.

Regeringen föreslår i enlighet med arbetsgruppens förslag att de verksamhetsutförande delarna i de tre berörda myndigheterna samorganiseras i en ny FoU-myndighet. Regeringen anser att det är principiellt viktigt att de huvudverksamheter som skall ingå i den nya myndigheten organiseras och bedrivs på sådant sätt att de bidrar till att upprätthålla och stärka forskningens kvalitet och relevans, å ena sidan och till att, i vid betydelse föra ut och tillämpa forskningens resultat å den andra. Utbildningsinsatser, forskarstödda utvecklingsprojekt och informationsverksamheter är exempel på sådana verksamhetsåtaganden.

Den nya FoU-myndighetens huvudsakliga verksamhet består i att bedriva forskning och utveckling. Eftersom forskningsutförande och medelstildelning till forskningen av principiella skäl bör särskiljas föreslår regeringen i likhet med arbetsgruppens förslag att Arbetsmiljöfondens nuvarande medelsbeviljande funktion överförs till ett Råd för forskning och utveckling. Med ett fristående forsknings- och utvecklingsråd ges alla forskare lika möjligheter att konkurrera om medel, vilket bidrar till att upprätthålla och höja den vetenskapliga kvaliteten på forskningen.

Det är viktigt att arbetsmarknadens parter och andra intressenter inom arbetslivsområdet på lämpligt sätt ges goda möjligheter att delta och utöva inflytande i såväl FoU-myndighetens verksamhetsområden som i forsknings- och utvecklingsrådets verksamhet. Det är angeläget att verksamheterna organiseras och bedrivs på sådant sätt att det skapas goda

möjligheter för arbetslivets företrädare att såväl ta ansvar för som att kanalisera sina krav och förväntningar på verksamheterna.

Regeringens förslag innebär att två nya myndigheter inrättas den 1 juli 1995 och ersätter de nuvarande myndigheterna Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden. Vissa övergångsfrågor behandlas i avsnitt 11.

I det följande berörs först den föreslagna FoU-myndigheten nedan benämnd institutet för FoU, därefter den föreslagna medelsbeviljningsmyndigheten, nedan benämnd rådet för FoU.

9 Institutet för FoU

Regeringens förslag: En ny myndighet med uppgift att bl.a. bedriva forskning, utbildning, kompetens- och arbetslivsutveckling inom arbetslivsområdet inrättas.

Skälen för regeringens förslag: I likhet med arbetsgruppens förslag anser regeringen att utgångspunkten för den nya myndighetens verksamhet är det som inryms i begreppet Forskning och Utveckling. Den huvudsakliga verksamheten består i att bedriva forskning. I princip kan forskningsverksamhetens nuvarande inriktning beskrivas som problemområden.

Arbetsmiljöforskningen som består av flera delområden och som sammantagna utgör det största forskningsfältet.

Forskning rörande arbetsorganisation, lokala samarbetsformer och i övrigt förhållandena i arbetet och på arbetsplatsen.

Forskning om arbetsmarknadsrelationer och arbetsrättsligt inriktad forskning samt kvinno- och jämställdhetsforskning.

Till forskningen kommer den nya myndighetens övriga delverksamheter, varav de viktigaste är: utbildning, kompetens- och arbetslivsutveckling, internationellt utbyte och samarbete samt information och dokumentation.

De olika verksamhetsområdena berörs kortfattat i det följande.

Mångvetenskaplig forskning

Den arbetslivsforskning som bedrivs vid Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning har till uppgift att ta ansvar för ett flertal åtaganden och forskningspolitiska perspektiv som kompletterar den forskning och de forskningstraditioner som finns inom högskoleväsendet.

Den sektorsbedrivna arbetslivsforskningen vilar på speciella premisser i förhållande till forskningen vid universitet och högskolor. De kunskaps-traditioner som präglar universitet och högskola är huvudsakligen teoretiska. Med ett teoretiskt synsätt betraktas praktiken ofta som tillämpad teori. Annorlunda blir utgångspunkten om forskningen – såsom fallet är med en stor del av arbetslivsforskningen – utgår från problem i arbetslivet. Då bildar praktiken grunden för själva kunskapssökandet och teoretiska kunskaper kan bidra med att öka förståelsen för de problem forskare och praktiskt verksamma möter.

Därför bygger mycket av arbetslivsforskningen på ett nära samarbete mellan praktiker och forskare och därför finns inga skarpa gränser mellan forskningen, arbetslivets utveckling, utbildning och kunskapsförmedling, utan alla skall uppfattas som viktiga delar i arbetslivsforskningens kunskapsutveckling. Den nya myndighetens olika verksamhetsgrenar skall således ses i ett sammanhang som syftar till att främja kunskapsflöde mellan dem.

Ett viktigt kriterium för arbetslivsforskningen är dess relevans för arbetslivets problem. Ett annat, som hänger nära samman med detta, är kravet på breda forskningsinsatser med en mångfald av discipliner och forskningsperspektiv. Utgångspunkten i komplexa arbetslivsproblem leder ofta till ett överskridande av disciplinära gränser och tvingar till vetenskaplig nyorientering.

Gränsöverskridande forskning kräver noggrann kvalitetsbedömning. Den i sin tur måste utföras av företrädare från forskarsamhället som har djup förtrogenhet med de olika forskningsperspektiv som aktualiseras.

Till sektorsforskningens uppgifter hör att ansvara för en kontinuerlig och långsiktig kunskapsutveckling inom respektive sektor. Denna utveckling skall präglas av en relevans- och problemorienterad forskningsansats. Den sektorsbedrivna arbetslivsforskningen har ett långsiktigt ansvar för en kunskapsutveckling som kan bidra till att beskriva, förklara och i förlängningen utveckla förhållandena på arbetsmarknaden och i arbetslivet.

I och med att arbetslivet har blivit alltmer sammansatt ställer detta stora krav på arbetslivsforskningens långsiktiga förmåga att utveckla problemorienterade och mångvetenskapliga angreppssätt.

Den föreslagna samorganiseringen av den forskning och utbildning, som bedrivs vid Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning, sammantaget med fortsatta och förnyade insatser rörande lokal och regional arbetslivsutveckling främjar inte bara långsiktiga förutsättningar för en mångvetenskaplig forskning om arbetsmarknad, arbetsliv, arbetsmiljö och arbetsrätt. Den ger också de organisatoriska förutsättningarna för att långsiktigt stödja en praktisknära och relevansorienterad utveckling av arbetslivsforskningen.

Med samorganiseringen motverkas rådande barriärer mellan forskning och teori å ena sidan och arbetslivets utveckling å den andra. Med en

gemensam FoU-myndighet för forskning, utbildning, insatser för arbetslivets utveckling och kompetensförnyelse stärks möjligheterna till nära kontakt, samverkan och ömsesidig påverkan mellan forskningen och arbetslivets utveckling.

Samorganiseringen i en större FoU-myndighet ställer stora krav på såväl forskningsintegritet som bevarad forskningsidentitet. Organisationen skall därför utformas på ett sådant sätt att det inom skilda forskningsinriktningar ges bästa förutsättningar för att åstadkomma forskning av god kvalitet och god relevans inom arbetslivsområdet.

Forskningsorganisationen bör utformas på sådant sätt att förekommande och nya forskningsinriktningar ges institutionella och därmed fortsatt goda möjligheter till en identitetsskapande utveckling.

Utbildning

Förmedling av forskningsresultat sker mest effektivt genom utbildningsinsatser av olika slag. Den nya myndighetens utbildningsverksamhet skall omfatta forskarutbildning, medverkan i utbildning vid högskolor och universitet och vid andra externa utbildnings- och kursverksamheter som rör myndighetens verksamhetsfält.

Myndigheten skall ansvara för att på uppdragsbasis och genom samarbete med andra utbildningsarrangörer, arbetsmarknadens parter och kunskapsmiljöer på lokal och regional nivå arrangera och stödja utbildningsinsatser av olika slag. Exempel på sådana utbildningsverksamheter som myndigheten bör stödja är olika utbildningar inom arbetslivsområdet och utbildning för företagshälsovård. Även verksamheten med regionala skyddsombud bör stödjas av denna nya myndighet.

Den nya FoU-myndigheten bör eftersträva en utökad medverkan i sådana kurser och utbildningsinsatser som anordnas av arbetsmarknadens parter. Där så bedöms lämpligt bör exempelvis myndighetens lärar-kompetens tillvaratas vid sådana kurser och sådan utbildning som parterna var för sig och tillsammans bedriver i egen regi. Myndigheten bör i sin utbildningsverksamhet eftersträva samarbete och samverkan även med andra aktörer som bedriver olika former av arbetsmarknads- och arbetslivsorienterad fort- och vidareutbildning.

Kompetens och arbetslivsutveckling

I den nya myndighetens åtaganden bör ingå att i lämpliga sammanhang stimulera olika former av forskarmedverkan i utvecklingsprojekt. Dialog och samarbete mellan myndighetens forskare och företrädare för lokalt och regionalt arbetsliv, utgör en viktig grund både för att föra ut forskningsresultat och för att lägga grunden för en praktknära och problemorienterad forskning vid myndigheten.

Både Arbetsmiljöstitutet och Institutet för arbetslivsforskning har erfarenhet av medverkan i utvecklingsprojekt på arbetsplatsnivå. Denna typ av verksamhet bör understödjas också i den nya myndigheten. Det kan ske genom att stimulera den egna myndighetens forskare till att initiera och aktivt medverka i lokala utvecklingsprojekt. Det kan också ske genom att myndigheten på uppdragsbasis ekonomiskt och kompetensmässigt stöder också andra intressenter att initiera och i samverkan med myndigheten genomföra olika typer av utvecklingsprojekt.

Viktiga samarbetspartners för detta verksamhetsområde är näringsliv och offentlig sektor, arbetsmarknadens parter, små- och medelstora högskolor, universitet och andra FoU-inriktade kompetensmiljöer på lokal och regional nivå.

Den nya myndigheten skall också ha ett ansvar för att utveckla kunskapsförmedling på lokal och regional nivå genom att bl.a. förmedla resultat och erfarenheter från forskning och utbildningsverksamhet, utveckla metoder och former för kunskapsspridning, samverka med andra centrala myndigheter för att underlätta erforderlig samverkan på regional nivå. Erfarenheterna från Arbetslivsfondens verksamhet bör ligga till grund för denna verksamhet där främjande av kunskapsbildning skall ske utifrån företagets och de anställdas villkor och behov.

Information och dokumentation

Insatserna inom detta område skall syfta till att sprida och förmedla resultaten från myndighetens verksamhet till olika målgrupper. Genom att göra myndigheten känd inom och utom landet, skapas förutsättningar för dialog och erfarenhetsutbyte mellan myndigheten och externa aktörer på berörda verksamhetsområden. Informationsinsatser och utåtriktade aktiviteter kan på så sätt bidra till att skapa ett efterfrågetryck från omvärlden på myndighetens verksamheter. Sådana efterfrågesignaler bidrar i sin tur till att identifiera och följa upp viktiga utvecklingsdrag på arbetsmarknad och i arbetsliv. Inom myndigheten kommer att finnas ett ansvarsbibliotek för arbetslivsfrågor.

Internationellt utbyte och samarbete

Verksamheten vid den nya myndigheten kommer att påverka och påverkas av internationaliseringen och motsvarande forskning inom EU. Ett omfattande samarbete och ett rikt kontaktnät finns idag mellan de befintliga myndigheterna och institutioner och organisationer i en mångfald länder, däribland de nordiska, EU-länderna och USA. EU-medlemskapet kommer att innebära att det europeiska samarbetet inom FoU-området kommer att intensifieras. Genom den gemensamma FoU-myn-

Organisation

Institutet för FoU bör organiseras som ett enrådighetsverk med en generaldirektör som chef. Generaldirektören bör anställas genom beslut av regeringen. Det bör ankomma på myndigheten att forma sin inre organisation. Regeringen anser vidare att ett särskilt råd bör inrättas vid institutet med representanter för bl.a. arbetsmarknadens parter och som får till uppgift att säkerställa en fortlöpande insyn i verksamheten. Ledamöterna i rådet bör utses av regeringen.

10 Rådet för FoU

<p>Regeringens förslag: Ett råd med uppgift att bevilja medel till forsknings- och utveckling inom arbetslivsområdet inrättas.</p>

Skälen för regeringens förslag: I likhet med arbetsgruppens förslag övertas Arbetsmiljöfondens medelsbeviljning av ett Råd för forskning och utveckling inom arbetslivsområdet.

Rådet skall ha till uppgift att bevilja medel till sådan forskning och utveckling som är av stor betydelse för arbetslivets utveckling i vid mening. Stödet skall i stor utsträckning ske inom ramen för långsiktiga och programinriktade satsningar av stor samhällsrelevans. En viktig uppgift bör också vara att efter ansökningsförfarande finansiera forsknings- och avhandlingsprojekt vid högskolor och universitet samt utvecklingsprojekt på arbetsplatser i företag och offentlig verksamhet. Rådet kan på så sätt bidra till att utveckla den nationella kompetensen på arbetslivsområdet och då inte minst i fråga om att utbilda forskare med arbetsvetenskaplig inriktning.

Utöver högskolan finns ett flertal organ som bedriver forskning och utvecklingsprojekt av stor betydelse för arbetslivets utveckling. Som exempel kan nämnas Institutet för Verkstadsteknisk Forskning (IVF), Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Institutet för Vatten- och Luftvårdsforskning (IVL). Det är angeläget att forsknings- och utvecklingsrådet kan stödja olika projekt vid dessa och andra institutioner som arbetar med utveckling av teknik, metoder m.m.

Rådet skall se till att resultaten från det forsknings- och utvecklingsarbete som finansieras av rådet kommer till nytta och praktisk använd-

ning. Rådet skall vidare i sin egenskap av finansiär främja internationellt samarbete och erfarenhetsutbyte.

Prop. 1994/95:158

Rådets relevansorientering och inriktning mot inte bara forskningsfinansiering utan också mot finansiering av olika typer av utveckling bör återspeglas i rådets beslutsstruktur.

Det är enligt regeringens mening naturligt att rådet har en styrelse som utses av regeringen och som får en sammansättning som representerar arbetsmarknadens parter och forskarsamhället. Det är betydelsefullt att arbetsmarknadens parter ges inflytande och möjligheter att ta ansvar för rådets verksamhet. Ett samarbete mellan parter och forskare ger förutsättningar för att tillvarata vetenskapliga krav och relevansorienterade bedömningar.

Under styrelsen bör rådet ledas av en chef som anställs av regeringen. Det bör ankomma på rådet att forma sin inre organisation.

Rådet skall lägga stor vikt vid att återkommande låta expertis och oberoende bedömare följa upp och utvärdera den forskning och utveckling som finansieras. Det är vidare angeläget att rådet kan besluta om fördelning av medel för projekt som löper över en längre period. Regeringen anser att det bör vara möjligt för rådet att fatta sådana beslut för en sexårsperiod. Det bör ankomma på regeringen att närmare precisera en högsta ram för sådana åtaganden.

11 Vissa övergångsfrågor

Regeringens förslag: När de båda nya myndigheterna inrättas den 1 juli 1995 skall Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden läggas ned.

Skälen för regeringens förslag: För att de föreslagna förändringarna i myndighetsorganisationen skall kunna genomföras den 1 juli 1995 är det angeläget att förberedelsearbetet påbörjas och bedrivs skyndsamt. Regeringen kommer därför inom kort att tillkalla en organisationskommitté med uppdrag att förbereda och genomföra den nya myndighetsorganisationen inom arbetslivsområdet. Detta bör ske i samverkan med arbetsmarknadens parter. Kommittén kommer naturligtvis att arbeta med förbehåll för riksdagens beslut med anledning av denna proposition.

I kommitténs uppdrag kommer det bl.a. att ingå att lämna förslag till budget för de båda myndigheterna inför regeringens beslut om regleringsbrev för budgetåret 1995/96 (se avsnitt 13). Den personal som arbetar i de nuvarande myndigheterna övergår den 1 juli 1995 till de nya myndigheterna.

De föreslagna förändringarna i myndighetsstrukturen är att betrakta som en ren omorganisation av en etablerad verksamhet. Den nuvarande lokaliseringen av verksamheten bör därmed behållas så att huvuddelen av verksamheten finns i Solna och Stockholm och att den nuvarande forskningsverksamheten i Umeå behålls. En förutsättning för att kunna genomföra den nya myndighetsorganisationen den 1 juli 1995 är att nuvarande myndigheters lokaler kan utnyttjas.

12 Finansiering

Regeringens förslag: De båda myndigheterna finansieras helt över statsbudgeten. Den medelsfond som idag finns knuten till Arbetsmiljöfonden avvecklas.

Skälen för regeringens förslag: De nuvarande tre myndigheterna finansieras på olika sätt. Arbetsmiljöinstitutet och Institutet för arbetslivsforskning finansieras idag genom anslag över statsbudgeten. Arbetsmiljöfonden finansieras däremot genom arbetsgivaravgiften enligt lagen (1981:691) om socialavgifter. Till Arbetsmiljöfonden finns knuten en särskild medelsfond.

Regeringen föreslår att de nya myndigheterna helt finansieras via statsbudgeten. Detta förslag innebär ändring i lagen (1981:691) om socialavgifter. Ändringen innebär att Arbetarskyddsverket och de båda nya myndigheterna kommer att finansieras av arbetarskyddsavgiften men att myndigheterna kommer att erhålla medel för sin verksamhet över statsbudgeten. I enlighet härmed har inom Arbetsmarknadsdepartementet upprättats ett förslag till ändring i nämnda lag. Lagändringen bör träda i kraft den 1 juli 1995. Vidare föreslår regeringen att den medelsfond som finns knuten till Arbetsmiljöfonden om ca 780 milj. kr avvecklas. På detta sätt kan den samlade medelstilldelningen för de nya myndigheterna disponeras under ett ramanslag (se nästa avsnitt). Regeringen har därmed också i sin medelsberäkning tagit hänsyn till de långsiktiga avtal som Arbetsmiljöfonden beslutat om och som förutsätter finansiering via nämnda medelsfond. Det bör ankomma på regeringen att besluta hur medelsfonden skall avvecklas under budgetåret 1995/96. Härmed tillgodoses också riksdagens generella önskemål om bruttoredovisning av den statliga verksamheten på statsbudgeten

13 Anslagsfrågor för budgetåret 1995/96

Prop. 1994/95:158

I prop 1994/95:100 (bil.11) har regeringen föreslagit att riksdagen i avvaktan på denna proposition beräknar medelstilldelning för Arbetarskyddsverket, Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden.

Omfattningen av myndigheternas verksamhet framgår av nedanstående tabell.

Milj. kr.

	Utfall 1993/94	Anslag 1994/95
Arbetarskyddsverket	362 415	385 710
Arbetsmiljöinstitutet	161 044	172 744
Institutet för arbetslivsforskning	28 908	34 512

Milj. kr.

	Intäkter* 1993/94	Utgifter 1993/94	Medelsfond per den 1 juli 1994
Arbetsmiljöfonden	587 783	625 029	785 433

* inkl. finansiellt netto

Regeringen återkommer nu till dessa frågor med utgångspunkt från att två nya myndigheter inrättas den 1 juli 1995 och då ersätter Arbetsmiljöinstitutet, Institutet för arbetslivsforskning och Arbetsmiljöfonden. Någon organisationsförändring vad avser Arbetarskyddsverket föreslås inte.

Budgetförslaget innebär att den medelsanvisning som föreslås för de nya myndigheterna görs under det gemensamma ramanslaget B 2 Myndigheter inom arbetslivsområdet.

Prop. 1994/95:158

TIONDE HUVUDTITELN

B. Arbetslivsfrågor

B1. Arbetarskyddsverket

1993/94	Utgift	362 415 000	
1994/95	Anslag	385 710 000	
1995/96	Förslag	558 096 000	
	varav	372 064 000	beräknat för juli 1995 – juni 1996

Anslaget avser Arbetarskyddsverkets verksamhet. Arbetarskyddsverket (AV) består av Arbetarskyddsstyrelsen (ASS) och Yrkesinspektionen (YI).

ASS är central förvaltningsmyndighet för arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor, utom i fråga om fartygsarbete, samt chefsmyndighet för YI.

YI är regional tillsynsmyndighet på arbetsmiljö- och arbetstidsområdet.

AV har enligt sin instruktion till uppgift att se till att arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningen samt, inom arbetsmiljöområdet, lagstiftningen om kemikaliekontroll och om tobak efterlevs. Vidare skall verket bl.a. utarbeta och sprida information i syfte att förbättra arbetsmiljön.

I regleringsbrevet för budgetåret 1994/95 formulerades ett antal övergripande mål och verksamhetsmål för AV:s verksamhet. De övergripande målen är:

- riskerna för ohälsa och olycksfall skall minska och
- arbetsmiljön skall förbättras sedd ur ett helhetsperspektiv, dvs. från såväl fysisk, psykisk som social och arbetsorganisatorisk synpunkt.

AV:s inkomster i den avgiftsfinansierade verksamheten beräknas för budgetåret 1995/96 uppgå till ca 75 900 000 kr varav 50 600 000 kr beräknas för perioden juli 1995 till juni 1996. Verkets avgiftsinkomster härrör till största delen från informationsverksamheten. En mindre del kommer från ersättning för uttag ur Informationssystemet om arbetsskador (ISA) samt ersättning för provnings- och granskningsverksamhet.

En sammanfattande redogörelse för de verksamhetsmål som gällt för AV under perioden 1992/93 – 1994/95 samt för resultatredovisningsdelen i ASS:s första årsredovisning, som avsåg budgetåret 1992/93,

Arbetskyddsstyrelsen

Årsredovisningen

Antalet arbetsskador har fortsatt att minska. ASS anser att AV genom sin verksamhet i stor utsträckning har bidragit till den utvecklingen.

Verksamheten delas in i tre verksamhetsgrenar nämligen Central myndighetsutövning (tidigare Central tillsyn), Regional tillsyn och Särskild informationsverksamhet. Resultatredovisningsdelen i årsredovisningen för budgetåret 1993/94 har gjorts mer lättillgänglig. Ökad tonvikt har lagts på att redovisa verksamhetens resultat samt olika metoder och insatser som bidrar till att öka kvaliteten i verksamheten. Vidare har arbetet med att utveckla olika modeller för och hjälpmedel i tillsynsarbetet redovisats.

De i årsredovisningen angivna metoderna för styrning av verksamheten och redovisning av verksamhetens resultat är i allt väsentligt jämförbara med den information som lämnades förra året. Det grundläggande resultatmålet för AV:s verksamhet utgörs av ett antal väsentliga prestationer. För uppföljning av resursernas användning används bl.a. tidsredovisning. Utvecklingen av kostnadseffektiviteten inom verksamhetsgrenarna Central myndighetutövning och Regional tillsyn har belysts i produktivitetstermer och inte med uppgifter om styckkostnader. ASS anger därvid att produktionen av antalet prestationer har ökat samtidigt som kostnaderna har minskat. För den del av verksamhetsgrenen Särskild informationsverksamhet som finansieras med avgifter har information om intäkter och kostnader per produktområde lämnats. Sammantaget ges en positiv bild av AV:s insatser.

De totala kostnaderna för AV för budgetåret 1993/94 uppgick enligt bokslutet till ca 427 000 000 kr. Anslagskrediterna uppgår till 19 285 500 kr.

RRV:s revisionsberättelse innehåller inte några invändningar. RRV har bedömt att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Anslagsframställning

ASS har för det utsträckta budgetåret 1995/96 lämnat en förenklad anslagsframställning. ASS lyfter fram vissa områden som kommer att ställa ökade krav på AV:s verksamhet under perioden, bl.a. marknadskontroll av produkter på arbetsmiljöområdet, möjligheten att ålägga arbetsgivare som bryter mot vissa föreskrifter beträffande bl.a. provning och kontroll av tekniska anordningar en sanktionsavgift samt sektorsansvaret för officiell statistik över arbetsskador och arbetsmiljö.

Regeringens överväganden*Sammanfattning***Övergripande mål**

De övergripande mål som gäller för perioden 1992/93 – 1994/95 bör ligga fast. Regeringen har den 23 september 1993 beslutat att de övergripande mål och verksamhetsmål som gällt för perioden 1992/93 – 1994/95 utsträcks till att omfatta även budgetåret 1995/96.

Resurser 1995/96

Ramanslag	558 096 000 kr
Beräknade avgiftsinkomster	75 900 000 kr

Resultatbedömning

Årsredovisningen ger uttryck för en hög måluppfyllelse. För verksamhetgrenen Regional tillsyn redovisas att den kontrollerande rollen har stärkts ytterligare. Antalet arbetsställebesök har ökat avsevärt jämfört med föregående år. Vidare leder en ökande andel av inspektionerna till skriftliga krav, vilket är en indikator på att även precisionen när det gäller att nå de sämsta arbetsmiljöerna har fortsatt att öka. Inriktningen mot internkontroll har varit betydande. ASS anger att arbetet med att åstadkomma en fungerande integrering av arbetsmiljöarbetet med företagens och förvaltningarnas verksamhet i övrigt rymmer många problem och svårigheter och måste ses som en process på lång sikt.

För verksamhetsgrenen Central myndighetutövning anges att genomförandet av harmoniseringen av svenska arbetsmiljöregler till EG-direktiv med anledning av EES-avtalet har medfört att antalet utfärdade författningar har ökat markant under perioden. Handläggningstiden för ärenden har kortats ytterligare. ASS strävar efter att ha ett modernt, lättöverskådligt och väl fungerande regelverk. En kritisk utvärdering skall göras av hela den nuvarande regelmassan. Det viktiga deltagandet i det europeiska standardiseringsarbetet, i vilket ASS samverkar med de övriga nordiska centrala arbetarskyddsmyndigheterna, har varit mycket framgångsrikt. AV har under perioden genomfört ett centralt tillsynsprojekt i syfte att bättre kunna integrera frågor om kvinnors arbetsförhållanden i det löpande tillsynsarbetet. Frågor om våld och hot, som är ett ökande arbetsmiljöproblem, har ägnats stor uppmärksamhet. S.k. temadagar har anordnats kring frågor om bl.a. internkontroll och kränkande särbehandling. Samarbetet med Arbetslivsfonden, Arbetsmarknadsstyrelsen, Riks-

försäkringsverket och Socialstyrelsen i frågor rörande arbetsanpassning och rehabilitering har varit omfattande. Ett antal uppföljningsbesök vid Yrkesinspektionsdistrikten har genomförts. Vid besöken har tagits upp frågor om bl.a. verksamhetens effektivitet, kvalitet och utveckling. Internutbildning är ett prioriterat område inom verket. ASS har målmedvetet satsat på att höja kompetensen hos Yrkesinspektionens personal, bl.a. när det gäller belastningsergonomiska och arbetsorganisatoriska aspekter.

Skillnaden i resultat mellan olika produktområden som ingår i den avgiftsfinansierade verksamhetsgrenen Särskild informationsverksamhet har varit betydande även under den nu aktuella perioden. Liksom föregående år visar några av produktområdena underskott, men för den samlade avgiftsbelagda informationsverksamheten kan ett mindre överskott noteras.

Regeringen konstaterar att RRV inte har haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende AV.

Slutsatser

AV:s insatser för att förebygga och minska riskerna för ohälsa och olycksfall och förbättra arbetsmiljön utifrån ett helhetsperspektiv har varit omfattande. Effektiviteten i verksamheten har ökat, inte minst när det gäller Yrkesinspektionens insatser. Redovisningen avseende verksamhetens kostnadseffektivitet får anses tillfredsställande.

Regeringen konstaterar med tillfredsställelse att AV utvecklar interna metoder för att öka kvaliteten i verksamheten och låter utomstående bedömare komma med synpunkter. Det är angeläget att detta utvecklingsarbete och en löpande uppföljning fortsätter och att bedömningarna redovisas i verkets årsredovisningar.

En fortsatt positiv utveckling kräver även framdeles insatser såväl i form av olika kompetenshöjande åtgärder, utveckling av metoder och tekniker i tillsynsarbetet som ytterligare koncentration kring frågor om utveckling av metoder och system för uppföljning av mål och resultat i verksamheten. Vidare är en fortsatt fruktbar dialog och samverkan mellan verksamhetsgrenarna inom den egna organisationen men också mellan verket och de två föreslagna myndigheterna inom arbetslivsområdet av stor betydelse, bl.a. för att inspirera till kreativitet och problemlösning inom de områden där behovet av insatser bedöms vara störst.

Regeringen anser det angeläget att AV i anslutning till årsredovisningen för budgetåret 1994/95 närmare avrapporterar dittills vunna erfarenheter av arbetet med att åstadkomma en fungerande integrering av arbetsmiljöarbetet med företagets och förvaltningarnas verksamhet i övrigt.

Sammantaget innebär bedömningen att de riktlinjer som lades fast vid den fördjupade prövningen och som redovisades i 1992 års budgetproposition bör gälla även för budgetåret 1995/96.

Villkoren för myndigheterna under regeringen har succesivt förändrats. Utvecklingen har vidare gått i riktning mot att inom flera förvaltningsområden göra rationaliseringar, omstruktureringar eller sammanslagningar, allt i syfte att effektivisera och modernisera dem. I vissa fall kan det tex. vara rationellt att ett mindre antal, men större myndigheter genomför tillsyn. Arbetsmiljölagen är, med vissa undantag som inte är aktuella i sammanhanget, övergripande i förhållande till annan lagstiftning när det gäller förebyggande av och skydd mot ohälsa och olycksfall. När det gäller personers säkerhet och hälsa finns det flera myndigheter som har möjlighet att utfärda regler eller allmänna råd. Några av dessa myndigheter har också till uppgift att, var och en inom sitt verksamhetsområde och med egna centrala, regionala eller lokala resurser, bedriva tillsyn och utföra kontroll av bestämmelsernas efterlevnad på arbetsplatserna. Regeringen avser att ta initiativ till en översyn av organisationen för den offentliga tillsynen inom det aktuella förvaltningsområdet.

Medelsberäkning

Vid beräkning av anslaget för AV har hänsyn tagits till pris- och löneutvecklingen. AV omfattas av regeringens sparkrav på utgifter för statlig konsumtion. Budgetåret 1995/96 har anslaget räknats ned med 28 929 000 kr (18 mån.). Vid årets utgång motsvarar besparingen en nivåsänkning med fem procent. År 1998 beräknas anslagsnivån ha sänkts med 42 428 000 kr (12 mån) vilket motsvarar 11 procent. Med anledning av de tekniska justeringar som gjordes inför budgetåret 1992/93 till följd av bl.a. övergången till lån i Riksgäldskontoret har vid beräkningen av anslaget återförts 1 920 000 kr.

De besparingskrav som i och med detta kommer att gälla för AV ställer krav på ett omfattande förändringsarbete. Enligt vad regeringen har inhämtat har AV startat ett sådant arbete som bl.a. innebär att organisationen och dess struktur ses över.

ASS tillfördes under budgetåret 1991/92 visst belopp från fonden för arbetsmiljöförbättringar till speciella arbetsmiljöinsatser för Östeuropa (prop. 1991/92:100 bil.11, bet. 1991/92:AU12, rskr. 251). Hittills genomförda insatser visar att arbetet har varit framgångsrikt men att stort behov av stödåtgärder kvarstår. Arbetet bör därför utvidgas och fördjupas. Regeringen föreslår därför att ASS tillförs vissa ytterligare medel för fortsatta speciella arbetsmiljöinsatser för de Baltiska staterna. Medelstillelningen bör finansieras genom överföring av återstående medel från fonden för arbetsmiljöförbättringar, ca 3 miljoner kronor, direkt till ASS. Sedan denna överföring har genomförts kommer fonden för arbetsmiljöförbättringar att vara helt avvecklad.

B2. Myndigheter inom arbetslivsområdet

Nytt anslag (förslag) 1 214 483 000
 varav 809 655 000 är beräknat för juli 1995 – juni
 1996

Från anslaget finansieras verksamheten vid det nya institutet och det nya rådet för forskning- och utveckling inom arbetslivsområdet.

Två av de nuvarande tre myndigheterna har lämnat anslagsframställning för budgetåret 1995/96. Arbetsmiljöfonden som hittills har erhållit medel via arbetarskyddsavgiften enligt lagen (1981:691) om socialavgifter har inte lämnat någon anslagsframställning. Fonden har enligt sin instruktion lämnat en verksamhetsplan.

Regeringens överväganden

Redovisningen av forskningsmyndigheternas, Arbetsmiljöinstitutet (AI) och Institutet för arbetslivsforskning (ALFI), verksamhet under föregående och innevarande budgetår sker samlat med hänsyn till den förändring i myndighetsstruktur som regeringen föreslår.

Resultatbedömning

Arbetsmiljöinstitutet redovisar verksamheten i fyra verksamhetsgrenar: Forskning, information, utbildning och bibliotek. För varje verksamhetsgren redovisas resultat avseende kostnader, finansiering och prestationer. Som prestationer redovisas t.ex. antal vetenskapliga artiklar, forskningsrapporter, disputationer, handledda doktorander, konferenser, utbildningstimmar. Dessutom redovisas hur resurser fördelas på prioriterade forskningsområden och program. Inom varje forskningsområde redovisas resultat av verksamheten, effekter samt spridning av resultat. Verksamhetsmålen är satta utifrån de övergripande målen uttalade av regering och riksdag.

En omorganisation genomfördes under 1993 som innebar att antalet forskningsenheter reducerades. Samtidigt genomfördes neddragningar i verksamheten som innebar en besparing motsvarande 10,5 milj.kr. Dessa neddragningar har till stor del skett genom personalminskningar. Ytterligare översyner av verksamheten har gjorts.

Arbetsmiljöinstitutet tillämpar ett system för bedömning av forskningsenheternas prestationer i syfte att höja forskningens kvalitet och produktivitet. Systemet innebär att forskningsenheternas tilldelning av omkostnadsmedel står i direkt relation till deras prestationer avseende bl.a.

publikationer, undervisningstimmar, antal handledda doktorander och antal disputationer. Prestationerna tillmäts olika vikter i ett internt poängsystem. För de senaste fem åren finns nyckeltal som visar enheternas samlade poäng i förhållande till resurser och antalet årsarbetskrafter.

Den samlade forskningsverksamheten har under budgetåret bl.a. resulterat i vetenskapliga rapporter och artiklar. Dessa har successivt ökat under den senaste tioårsperioden.

I samverkan med universitet och högskolor ansvarar institutet för att nya forskare kommer fram inom arbetsmiljöområdet. Av årsredovisningen framgår bl.a. att antalet doktorander, i linje med riksdagens intentioner, har ökat kraftigt under de senaste åren. Vid institutet handleds 80 doktorander, av vilka 15 disputerade under budgetåret.

För att säkerställa vetenskaplig kvalitet och relevans inom forskningen har institutet under den senaste tioårsperioden låtit utföra två breda utvärderingar. Utvärderingarna har utförts av från institutet fristående expertis från Sverige och övriga Norden. De båda utvärderingarna visar att Arbetsmiljöinstitutets forskning har hög produktivitet, relevans och kvalitet. De rekommendationer som den senaste (1992) utvärderingen utmynnade i har följts upp av institutet.

Institutet för arbetslivsforskning har avgivit sin första årsredovisning enligt förordningen (1993:134) om myndigheters årsredovisningar och anslagsframställningar avseende budgetåret 1993/94.

ALFI redovisar sin verksamhet, projekt för projekt, inom institutets fyra programområden. Ett antal kvantitativa nyckeltal redovisas med utgångspunkt från verksamhetsmålen, t.ex. pågående, påbörjade och avslutade projekt, antal doktorander, disputationer, genomförda doktorandkurser, gästforskare, publikationer och genomförda konferenser.

Slutsatser

Båda myndigheterna redovisar en indelning i verksamhetsgrenar som är relevant i förhållande till regeringens krav.

För att årsredovisningarna skall ha såväl ett informativt värde som kunna tjäna som utgångspunkt för framtida styrning måste resultaten kunna relateras till mål. Även om en viss koppling till målen gjorts bör denna förbättras.

AI har kommit långt i sin interna styrning. Ett resultatmättssystem har tagits fram som ger en bra grund för utvecklingen av den externa redovisningen.

Medelsberäkning

Som framgått ovan avser regeringen att ge den organisationskommitté som skall förbereda och genomföra den nya myndighetsorganisationen i

uppdrag att lämna förslag till budget för var och en av de nya myndigheterna inför regeringens beslut om regleringsbrev för budgetåret 1995/96. Uppdraget innebär också att kommittén skall föreslå en fördelning av anslaget för myndigheterna i fyra olika anslagsposter för förvaltningskostnader och en för verksamheten för vardera myndigheterna.

Den föreslagna förändringen av myndighetsstrukturen ger enligt regeringens bedömning utrymme för rationaliseringar i verksamheten. De båda myndigheterna bör också så långt möjligt samordna lokaler och administration.

De nya myndigheterna omfattas av regeringens sparkrav. För budgetåret 1995/96 har anslaget minskats med 12,8 milj. kr (12 mån) för statlig konsumtion och 30 milj. kr (12 mån) för verksamheten i övrigt. För år 1998 gäller ett besparingskrav om 28,6 milj. kr för statlig konsumtion vilket motsvarar 11 % och för verksamheten i övrigt en besparing på 130 milj. kr.

För de båda myndigheterna föreslås ett ramsanslag av 1 214 483 000 kr varav 358 518 000 kr beräknas för förvaltningskostnader.

Regeringen anser vidare att de nya myndigheterna bör få tillgodogöra sig de nuvarande myndigheternas anslagssparande eller anslagskredit.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 februari 1995

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Thalén, Freivalds, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Winberg, Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Sundström

Regeringen beslutar proposition 1994/95:158 Ny myndighetsorganisation inom arbetslivsområdet m.m.